

Iværksatte initiativer i nationalparken

2008-2014

Ulven var ikke blandt de planlagte gæster i Nationalpark Thy i nationalparkens første planperiode! Men ulven, der blev fundet død i Hanstholm Vildtreservat i november 2012, var med til at give opmærksomhed omkring nationalparken og den vilde natur i området. Foto: Karl Emil Andersen, Klitmøller

Forord

Som led i arbejdet med at revidere nationalparkplanen skal der laves en redegørelse for udviklingen i området, herunder en evaluering af de opnåede resultater. Dette lille skrift er første led i denne redegørelse og giver en summarisk oversigt over, hvilke initiativer, der er iværksat og/eller gennemført i nationalparkens første år fra indvielsen i 2008 til juni 2014. Redegørelsen skal være færdig i efteråret 2014 og indgå i bestyrelsens arbejde med at prioritere indsatsen i den næste planperiode: 2016-22.

Organisation og planlægning

Nationalpark Thy blev oprettet ved bekendtgørelse i 2008. Bestyrelsen for nationalparkfonden, der leder nationalparken, blev udpeget af miljøminister Troels Lund Poulsen i 2008. Bestyrelsen trådte første gang sammen i januar 2009. Rådet blev udpeget af bestyrelsen og havde sit første møde i juni 2009.

Bestyrelsen ansatte i 2009 en leder af nationalparkens sekretariat, med tiltrædelse i august 2009. Sekretariatet står for betjening af bestyrelse og råd, planlægning, drift, udvikling og informationsvirksomhed. Bemandingen af sekretariatet har i perioden udviklet sig således, at der er arbejde til tre fastansatte samt op til 5 projektansatte. Hertil kommer ca. 130 frivillige, der medvirker i nationalparkens drift, udvikling og informationsvirksomhed.

Bestyrelsens første funktionsperiode udløb med udgangen af 2012. I februar 2013 var nationalparkbestyrelse nr. 2 på plads, udpeget af ministeren, med ca. halvdelen af medlemmerne som nye. Og i april 2013 var nationalparkråd nr. 2 på plads, udpeget af bestyrelsen.

Nationalpark Thy indgår desuden i Nationalparkernes Formandsforum, hvor erfaringer udveksles på tværs af de indtil videre tre nationalparker.

Den første nationalparkplan for Nationalpark Thy blev udarbejdet i 2009-10. Den gælder for perioden fra 1. april 2010 til 31. marts 2016. Det bemærkes, at den første plan var meget ambitiøs og det ikke hverken økonomisk eller aftalemæssigt er muligt at gennemføre alle planens tiltag i perioden 2010-16.

Formål nr. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen

Formålet med at oprette Nationalpark Thy er at bevare, styrke og udvikle naturen, dens kontinuitet, sammenhæng og frie udvikling, især for de nationalt og internationalt betydningsfulde klit- og klithedelandskaber og næringsfattige søer og vådområder.

Resultater 2008-2014

- Undersøgelse af friluftslivets påvirkning på Vandet Sø (2010-11)
- Fældning og rydning i de vestlige klitplantager i "overgangszoner" (2011-):
  - 13 ha i Nystrup Klitplantage ved skydeterrænet syd for Klitmøller (2011-13),
  - 9 ha i Tvorup Plantage syd for Bøgestedrende (2013)
  - 9 ha i Lodbjerg Klitplantage nær Flade Sø (2012-13)
- Frivilligprojekt om manuel bekæmpelse af Rynket Rose (2011-12)
- Forprojekt vedr. Krondyrs færden (2011-)
- Fouragerings- og adfærdsstudier af Natravn (2011-13)
- Aftale om samarbejde med og indlejring af www.fugleognatur.dk i nationalparkens hjemmeside (2011-)
- Naturpleje bl.a. i samarbejde med Støtteforeningen for Nationalpark Thy fx rydning af opvækst af træer og buske på klithede (fx Lyngby 2011, Sdr. Vorupør 2011, Tvorup Hul 2013, Langsande 2013)
- Registrering af vegetation og tilstand for 221 klitsøer i Nationalpark Thy (2012-13)
- Registrering af Spidssnudet Frø og andre padder i Nationalpark Thy (2012-13)
- Registrering af Mark-Firben (2014-)
- Forundersøgelse af mulighed for genopretning af Vang Sø (2012-14)
- Kortlægning af Rynket Rose i samarbejde med Thisted Kommune og Naturstyrelsen Thy (2013)
- Projektrelateret naturovervågning ved afbrænding af klitplantage (2014)
- Naturens Besøgsvener – et frivilligprogram (2013-)
- Program for basisregistrering og naturovervågning (2013-)
- Hørings svar til Naturstyrelsens vandplaner (2013)

Formål nr. 2: Bevare og forøge den biologiske mangfoldighed

Formålet med at oprette Nationalpark Thy er også, at bevare og forøge den biologiske mangfoldighed af naturligt hjemmehørende arter i plantagerne og på de dyrkede arealer.

Resultater 2008-2014

- Konvertering fra nåle- til løvskov v. Isbjerg (2011), Lodbjerg Fyr (2013-14)
- Genskabelse af naturlig hydrologi i Tvorup Plantage nord for Ålvand (2012)
- Fjernelse af læhegn i den nordlige del af Hanstholm Vildtreservat og etablering af græsningsfold (2011-12)
- Kortlægning af landbrugsarealer i Nationalpark Thy (2011).
- Henvendelse til Naturstyrelsen som opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionens rapport med forslag til ændring af tilskudsordninger til miljøvenligt jordbrug (2013).

Formål nr. 3: Bevare og styrke kulturhistorien

Formålet med Nationalpark Thy er også, at bevare og styrke nationalparkens kulturmiljøer og kulturhistoriske spor i klitlandskabet.

Resultater 2008-2014

- Indretning af besøgscenter v. Stenbjerg Landingsplads (2010)
- Arkæologiske undersøgelser, herunder udgravninger ved Nebel I (2011-14)
- Istandsættelse af det fredede bygningskompleks Lodbjerg Fyr (2011-)
- TV-udsendelser om kulturhistorie – herunder bl.a. om sandflugt (2011) og udgravningerne ved Nebel (2012)
- Arkæologisk prøvegravning nær Lodbjerg Fyr – en jættestue fra bondestenalderen (2012)
- Kulturhistorisk undersøgelse af læhegn og småbeplantninger i Thy (2013)

Formål nr. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige naturoplevelser

Formålet med Nationalpark Thy er desuden, at styrke mulighederne for friluftsliv og særlige naturoplevelser i det store uforstyrrede landskab.

Resultater 2008-2014

- Cykelsti: Hanstholm-Agger Tange Færgehavn inkl. udkigsplatforme, fugletårne m.m. (2010-2014)
- Toilet ved Isbjerg og Lodbjerg Fyr (2011-)
- Svaneholmhus (2010/2012-) – servicebygning med info, toilet, vand, ly m.m. på Agger Tange
- Lodbjerg Fyr (2011 – adgang til toilet og forbedret adgang til tårnet)
- Undersøgelse af friluftslivets påvirkning på Vandet Sø (2010-11)
- "Den nemmeste cykelferie" med sløjferuter, udgivelse af "På sporet af Nationalpark Thy" med cykelkort og turbeskrivelser m.m. (2011-12)
- Powered by Cycling – Panorama. Deltagelse i et stort, EU støttet cykelturismeprojekt langs vestkyststruten og på strækningen København-Berlin med nye cykelruter, oplevelser og service (2012-14)
- "Naturmad – mad fra naturen" med offentlige arrangementer, tv udsendelser, bogudgivelse m.m. (2011-)
- Spejder-aktivitetsmærke (2011-12)
- Nationalpark Safari via www.safari.nationalparkthy.dk (2011-)
- Vandreferier (2011-) og cykelferier (2012-) i Nationalpark Thy
- Udgivelse af cykel- og vandreguiden "På sporet af Nationalpark Thy" (2012)
- Udgivelse af Nationalpark Thy App – en mobilapplikation til smartphones (2013)
- Forbedring af adgangsforhold på stien ved Thagaards Plantage i samarbejde med Naturstyrelsen Thy (2013)
- Etablering af friluftsbasis i Vilsbøl Plantage (2013).
- Gennemgående ridesti i Nationalpark Thy (2013)
- Oversættelse af vandretursfoldere til engelsk (2009, 2013) og tysk (2013) samt ny udgave af folderen Stenbjerg Redningsmuseum på dansk, samt oversættelse til tysk og engelsk (2013).
- Produktion af *free cards* "Vildmarken kalder – skal du med?" til uddeling på caféer m.m. (2013)

Formål nr. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling

Ydermere er et formål med Nationalpark Thy at styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling af de natur- og kulturhistoriske og friluftsmæssige værdier.

Resultater 2008-2014

Formidling og naturvejledning

- Folder – Nationalpark Thy på dansk, tysk og engelsk(2008, 2010-)
- Forbedring og opdatering af hjemmesiden www.nationalparkthy.dk (2008-; 2014-)
- Skiltning – vejvisning og tavler ved landeveje, motorveje samt p-pladser lokalt i samarbejde med relevante myndigheder (2009-12)
- Nationalpark TV med ugentlige udsendelser på lokal tv kanal og på www.vimeo.com (2009-), herunder særskilt produktion af en naturfilm om Ålvand Klithede (2011-12) og Agger Tange (2012)
- Temacenter Stenbjerg Landingsplads og etablering af et korps af frivillige nationalparkværter (2010-)
- Svaneholms hus – formidling på Agger Tange (2012-)
- Planlægning af Nationalparkcenter Thy (2010-)
- Planlægning af og fundraising til formidling m.m. Lodbjerg Fyr og etablering af et korps af frivillige fyrværter (2011-)
- Annoncering og omtale omkring nationalparken i samarbejde med bl.a. turistforeningen (2009-)
- Foredrag og ture (2009-)
- Digital fortælling "En vandring iblandt" (2010)
- Koordinering af naturvejledning og formidling via etablering af FormidlingsNetværk Nationalpark Thy m. tilskud fra Friluftsrådet (2011-13, samt 2014-16)
- Online booking af naturvejledere og kulturformidlere (2011-) samt metode til undersøgelse af brugertilfredshed
- Arrangementsfoldere, to årlige (2011-)
- Deltagelse i portalsamarbejde resulterende i en fælles, lokal løsning: www.thy360.dk (2009-)
- Tag med thyboerne i Nationalpark Thy (2011-?)
- Geocaching og affaldsindsamling (2011)
- Udgivelse af cykel- og vandreguiden "På sporet af Nationalpark Thy" (2012)
- Nationalpark Thy på Facebook – egen side (2012)
- Gå i gang ture i samarbejde med Støtteforeningen for Nationalpark Thy, Thisted Kommune og frivillige nationalparkværter (2012-)
- Busrute 88 – med Nordjyllands Trafikselskab på sommeroplevelser i Nationalpark Thy (2013-14)
- Fotokonkurrencer – lokalt i Nationalpark Thy (2012) og fælles med de øvrige danske nationalparker (2014).

Forskning m.m.:

- ESPON – Liveable landscapes (2010-14)
- Tænk tanken Mobilitetsudfordring Nordjylland (2010-)
- Samarbejdsaftale med Aarhus Universitet (2010)
- IUSSI Post congress tour (2010) med deltagere fra bl.a. Japan, Australien, Columbia, USA og Canada.
- Faunaundersøgelse med særlig fokus på edderkopper fra 15 habitattyper (2011-)

- PhD-projekt samt 5 BSc-projekter ved Københavns Universitet omkring Ensian-Blåfuglens biologi inkl. samspil med andre arter (2012-14)
- PhD-projekt om mobilitet i yderområder med Nationalpark Thy som case ved Aalborg Universitet (2011-15).
- Hydrologiske undersøgelser i samarbejde med biologer, geologer m.v. ved Center for Søøkologi, Københavns og Syddansk Universiteter bl.a. gennem studieprojekter og feltkurser (2012-).
- Masterprojekter: Forstyrrelser i danske nationalparker (AAU, 2012), zoner i danske nationalparker (KU, 2012), Oplevelsesdesign når stedet tæller (RUC, 2012), Nationalpark Thy – en identitet og et brand (AAU, 2012), Nationalparkcenter ved Hawblink (AAU, 2012), Fauna i tilknytning til Rynket Rose (AAU, 2013-14), Fødevalget hos Skov-Firben og Mark-Firben i Nationalpark Thy (AAU, 2013), Konkurrenceforholdet mellem vilde og tamme bier i Hanstholm Vildtreservat (KU, 2013-14),
- Bachelorprojekter: DNA barcodes på planter i Nationalpark Thy (KU, 2012)
- Studenterprojekter i øvrigt: Markedsanalyse af Nationalpark Thy (UCN, 2012), kommunikation vedr. bl.a. sociale medier i Nationalpark Thy (UCN, 2012)
- Samarbejde med DCE, Aarhus Universitet, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet og Naturstyrelsen om ulven, der blev fundet død i Nationalpark Thy i november 2012, bl.a. med henblik på bevarelse for eftertiden og formidling af ulven fra Nationalpark Thy (2012-13).
- Etablering af litteraturlibrary (2013-)
- Sommer *camps* for studerende, der giver dem indblik i arbejdet i en dansk nationalpark (2013-)

Undervisning m.m.

- NTS-netværket (2010-)
- Naturvejlederuddannelsen (2010)
- VUC Thy-Mors kursus for frivillige (2010)
- Thisted Gymnasium – særlig linje (2010?), særlig np-dag (2011-?), foredrag om ulven fra Nationalpark Thy (2013)
- Aftagerpaneldeltagelse: AAU: Mobility and Urban Studies (2011), AU: Biologi (2013-)
- Undervisning på AU (2011), RUC (2011) og KU (2012-14),
- Master i Oplevelsesledelse, MOLLY i Thy (RUC 2011-13)
- Samarbejde med naturvejlederuddannelsen på Københavns Universitet
- Nationalparksolen (2011-) med kurser om specifikke emner for partnere, frivillige, m.m.
- Aftenskolekursus om Nationalpark Thy i samarbejde med Biologisk Forening for Nordvestjylland og Danmarks Naturfredningsforening.
- Nationalpark Højskole i samarbejde med Senior Højskolen i Nr. Nissum (2011-)
- Plantning af ny skov v. Isbjerg med 1. klasse fra Nors Skole (2011)
- International nationalparkdag for skoleklasser ved Lodbjerg Fyr (2012) og Nors Sø (2013)
- Nationalparkdage for alle børnehaver i Thisted Kommune (2013)
- Nationalpark Thy klasseværelset (2014-)
- Plantning af ny skov v. Lodbjerg med Sønderhå-Hørsted Friskole (2014)

Formål nr. 6: Støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet

Endeligt er formålet med at oprette Nationalpark Thy at støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne.

Resultater 2008-2014

- Engagement af frivillige i Nationalpark Thy, som bistår med en række opgaver indenfor nationalparkens informationsvirksomhed, drift og udvikling (2010-) bl.a. nationalparkværter, stivogtere, naturens besøgsvenner, sommer *camp* for studerende.
- Etablering af faste og tidsbegrænsede arbejdspladser i Nationalparkfond Thy (2009-)
- Markedsføring i samarbejde med Thy Turistbureau: Feriemesser (2010-2014), annoncer i danske og udenlandske medier, m.m. (2010-), Thy på Strøget (2012), Thy-Mors på Rådhuspladsen (2014)
- Artikler og annoncer i lokale turistaviser m.m. (2009-)
- Nationalpark Thy Partnerprogram for oplevelsesudbydere (2011-)
- Initiativer i relation til erhvervsudvikling – herunder analyse vedr. bæredygtig turisme (2012), certificering af fødevarer (2012-), projekt omkring cykelturisme (2012-14), afdækning vedr. muligheder og barrierer og projektmodning (2013-14)
- Sponsorater og tilskud:
  - Fotofestival (2009-12),
  - Thy Cykelring (2009),
  - Bedre adgang til Nationalpark Thy (2009-14),
  - Nationalpark Thy Marathon (2009-14),
  - Ladywalk i Agger (2010-12),
  - Thy til Sanserne (2010)
  - Kunstnere i Nationalpark Thy (2010)
  - Nationalpark Thy – natur i særklasse (2011)
  - Lokale produkter Vildt og Vest (2011) inkl. webshop
  - Thy til lands, til vands og i luften (2011)
  - Spejdernes Lejr i Holstebro (2012)
  - Agger Athlon (2012)
  - Thy Race (2012)
  - Fiskeruten (2012)
  - Tarfisk og vækkelseskage (2012)
  - Udstilling om fiskeri og skudebart i Wester Fiskeeksport, Klitmøller (2012-14)
  - Den Kongelige Ballet i Nationalpark Thy (2014)

Hvor kan jeg få mere at vide

Nationalparkplan 2010-16: <http://nationalparkthy.dk/om-nationalpark-thy/nationalparkplanen/>

Årsberetninger og materiale fra før nationalparkens tilblivelse kan findes på:

<http://nationalparkthy.dk/om-nationalpark-thy/udgivelser-og-dokumenter/>